

Katarzyna KluczwaJD

Prezes

Toruńskiego Oddziału

Stowarzyszenia Historyków Sztuki

Klejnoty i biżuteria w Polsce, konferencje i publikacje – po co i dla kogo?

Co wspólnego ze współczesnym designem i biżuterią mają coroczne konferencje i publikacje z cyklu *Rzemiosło artystyczne i wzornictwo w Polsce*, organizowanego przez Toruński Oddział Stowarzyszenia Historyków Sztuki (SHS) od 15 lat? Czy SHS poprzez ten cykl uczestniczy w promocji współczesnej polskiej biżuterii artystycznej? Do tego rodzaju refleksji skłania lektura raportu na temat projektu Galerii Sztuki w Legnicy pt. *Od tradycji do współczesnego designu. Zjawiska, pojęcia i twórcy współczesnej polskiej biżuterii*, podsumowującego stan wiedzy o polskiej biżuterii współczesnej. Sądzę, że na oba pytania odnoszące się do SHS należy odpowiedzieć twierdząco, choć nie takie były podstawowe, wyjściowe założenia naszego cyklu.

Po piętnastu latach zespołowej pracy, po zrealizowaniu czternastu konferencji, w tym ośmiu biżuteryjnych, i wydaniu czternastu tomów posesyjnych, w tym siedmiu biżuteryjnych (ósmym w przygotowaniu), pora na podsumowanie. Czy udało się zrealizować założone cele? Za podstawowe uznaliśmy:

- rozwój stanu badań dotyczący wybranych dziedzin rzemiosła artystycznego (tzw. metalowego: biżuteria, odlewnictwo, zegarmistrzostwo)
- naukowe dowartościowanie tych nieco marginalnie traktowanych dziedzin sztuki użytkowej
- edukację w zakresie dziejów sztuki jubilerskiej i jej relacji ze współczesnością
- stworzenie motywacji dla badaczy, m.in. dla muzealników (upowszechnienie wiedzy o zbiorach muzealnych)
- umożliwienie dyskusji na forum szerszym niż tylko specjalistyczno-branżowe: od historyków sztuki dawnej po czynnych artystów / projektantów i propagatorów współczesnej sztuki złotniczej
- cykl publikacji – to pierwsza tak obszerna seria nt. rzemiosła w Polsce, także

w odniesieniu do klejnotów i biżuterii. Każdy tom biżuteryjny obejmuje zróżnicowaną tematykę (od średniowiecza do dziś), zaopatrzone jest w streszczenia w języku angielskim.

W odniesieniu do dziejów biżuterii – pierwsza sesja na ten temat (2001) pokazała, że dobrze wytypowaliśmy obszar badawczy: dziedzina różnorodna, wielopłaszczyznowa, wciąż mało rozpoznana i trochę na marginesie nie tylko historii sztuki, ale nawet historii rzemiosła artystycznego. Skala zainteresowania tą problematyką spowodowała, że spotkania biżuteryjne odbywają się dwa razy częściej niż te dotyczące zegarmistrzostwa i odlewnictwa (co 2 lata; pozostałe – co 4 lata). Z czasem wokół naszej rzemieślniczej / biżuteryjnej idei zgromadziło się całkiem spore grono badaczy i twórców, sympatyków, słuchaczy i czytelników, nieodmiennie zaangażowanych. Za osobisty sukces uznaję skupienie tak świetnych ludzi w tak wielkiej liczbie wokół wspólnej idei / pracy (tym bardziej, że pracujemy w trybie wolontariatu...).

Czy udało się nam włączyć w promocję polskiej biżuterii artystycznej? Na pewno nie w tak spektakularny sposób, jak instytucjom / miastom, które podjęły – jakże cenne – działania systemowe (np. Gdańsk, Legnica, Sandomierz). Nie w sposób wizualny, dobrze odbierany przez tzw. przeciętnego odbiorcę, jak i aktywnego uczestnika kultury, jak czynią to muzea, galerie. Ale też żaden z tych (wielkich) podmiotów nie podjął trudu systematycznych BADAŃ HISTORII I TRADYCJI (jako podstawy współczesności) w łączności z nurtami najnowszymi. W tym tkwi siła działań SHS, niewielkiej organizacji pozarządowej z dużym intelektualnym potencjałem. Swego rodzaju fenomen naszych konferencji, o ile można użyć tego terminu, polega nie tylko na odpowiedzi na istotne zapotrzebowanie badawcze, ale w dużej mierze na budowaniu relacji i form komunikacji między badaczami sztuki użytkowej i wzornictwa oraz ich współczesnymi twórcami i dydaktykami (szczególnie w odniesieniu właśnie do biżuterii). W mojej ocenie to jeden z elementów naszego (skromnego) wkładu w promocję polskiej biżuterii współczesnej – dbałość o świadomość tradycji, ukazywanie historycznych i artystycznych kontekstów tego, co dziś i w przyszłości.

Summa summarum każdy z nas – muzea i galerie, uczelnie, targi, władze

miast – dołożył i wciąż dokładają swoją cegiełkę do wspólnej budowli pn. biżuteria artystyczna w Polsce (<http://www.bizuteriaartystycznawpolsce.pl/>), na której przeszłość i teraźniejszość składają się: twórczość / kreacja / projektowanie, technika i technologie, badanie i opis, krytyka i wartościowanie, promocja, rynek. Każdy z nas zajmuje pole właściwe dla własnej specjalizacji, szukając kontaktów z „sąsiadami”. Tak jak to miało miejsce w przypadku mariażu sesji SHS z gdańskimi Międzynarodowymi Targami Bursztynu, Biżuterii i Kamieni Jubilerskich Amberif. Dzięki tej współpracy uczestnicy sesji, w większości muzealnicy i historycy sztuki, podczas Targów mogą poznać najnowsze prace w Galerii Projektantów, z kolei twórcy i goście targów mogą wysłuchać prezentacji o dziejach klejnotów i biżuterii, sztuki użytkowej i tradycji kultury. Nawiązywane podczas sesji kontakty między historykami sztuki i twórcami służą wzajemnym inspiracjom i szukaniu odpowiedzi na nurtujące ich / nas pytania.

W tematyce sesji dominują wątki dotyczące dawnych ozdób i klejnotów, z racji zarówno założeń programowych, jak i docelowej grupy odbiorców. Staramy się jednak uwzględnić problematykę współczesną: tj. dotyczącą artystów, ugrupowań, spółdzielni, wystaw, sfery technicznej / technologicznej i projektowania, mód, rynku biżuterii wreszcie. Choć ta ostatnia jest dość daleka od jądra reprezentowanej przez SHS dyscypliny nauki, to bywały także ciekawe prezentacje ukazujące szeroki kontekst kulturowy rynku współczesnej biżuterii (Sławomir Fijałkowski).

Kilka słów o historii rzemieślniczych konferencji. Zaczynaliśmy skromnie. Pierwsze spotkanie, dość kameralne (10 referatów), towarzyszyło dużej wystawie czasowej pt. *Tempus tene. Zegary mechaniczne w Polsce - tradycja i współczesność*, przygotowanej przez Muzeum Okręgowe w Toruniu (2000 r.). Drugie spotkanie poświęciliśmy biżuterii. Zainteresowanie tą problematyką sprawiło, że sesje biżuteryjne stały się uprzywilejowane i odbywają się częściej, jak wspomniano wyżej (co 2 lata, pozostałe – co 4 lata). Pierwsze trzy konferencje (2000-2002) oraz piątą jej edycję (2004), a także książki z tych spotkań, przygotowaliśmy wspólnie z Muzeum Okręgowym w Toruniu. Kolejne sesje (od 2005 roku) organizowaliśmy z Instytutem Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a biżuteryjne – z Międzynarodowymi Targami Gdańskimi SA w Gdańsku. I to tę współpracę szczególnie cenię. Do grona naszych Partnerów i Przyjaciół należą

też Toruńska Oficyna Wydawnicza, Stowarzyszenie Rzecznawców Jubilerskich, Stowarzyszenie Twórców Form Złotniczych, Stowarzyszenie Miłośników Zegarów i Zegarków (d. Klub Miłośników...) oraz media branżowe: Polski Jubiler, Zegarki & Biżuteria.

Kiedy przed czwartą edycją cyklu Muzeum Okręgowe w Toruniu zrezygnowało ze współpracy, stanęliśmy przed problemem organizacyjnym. Okazało się jednak, że wypracowaliśmy już markę i dorobiliśmy się (wpływowych) Przyjaciół. Dzięki rekomendacji Sławomira Safarzyńskiego i życzliwej decyzji Ewy Rachoń, dyrektora Międzynarodowych Targach Bursztynu, Kamieni Jubilerskich i Biżuterii Amberif, sesje biżuteryjne przyjęły pod swe skrzydła Międzynarodowe Targi Gdańskie SA. Przenosiny „sesji toruńskich” do Gdańska posłużyły zarówno idei spotkań, jak i obu stronom (mam nadzieję). Obecność sesji biżuteryjnych na Amberifie dała spotkaniom nowy kontekst, pozwoliła nawiązać nowe kontakty, a te przyczyniły się do wzbogacenia programów kolejnych edycji. Dopiero podczas jubileuszowego spotkania, na 10-lecie sesji rzemieślniczych (2009), zrobiliśmy biżuteryjne odstępstwo i spotkaliśmy się w Warszawie (Muzeum Pałac w Wilanowie przygotowywał wówczas ekspozycję czasową *Koral i perła w sztuce europejskiej w zbiorach polskich*, która ostatecznie nie doszła do skutku).

Te właśnie konferencję, pt. *Koral, perła i inne wątki. Biżuteria w Polsce*, poświęciliśmy pamięci Zygmunta Dolczewskiego (zm. 2009), naszego Przyjaciela, świetnego znawcy dawnej sztuki użytkowej. Referatu przygotowanego wraz z Barbarą Dolczewską nie zdążył już wygłosić, zabrakło też Jego głosu w dyskusji. Rok 2012 był rokiem jubileuszu 60-lecia pracy zawodowej Michała Gradowskiego, naszego Nieocenionego Mistrza, dedykowaliśmy Mu więc biżuteryjne spotkanie w Gdańsku, pt. *Elitarna fascynacja czy niedoceniony element obrazu sztuki polskiej*. Pamiętam reakcję Pana Michała, który był miło zaskoczony, ale też nieco skonfundowany, jak to On – skromny w swojej wielkości.

Konferencje organizujemy co roku, co roku wydajemy książkę. Przy skromnym potencjale Stowarzyszenia – ludzkim, logistycznym i finansowym – to swego rodzaju fenomen, tym bardziej, że trwa już 15 lat. Czas wydania materiałów posesyjnych bywał różny, od sześciu miesięcy (!) do półtora roku od spotkania. Od kilku lat staramy się, aby publikacje były gotowe na doroczne spotkanie środowiskowe w dniu

św. Bernwarda (20 listopada), patrona historyków sztuki.

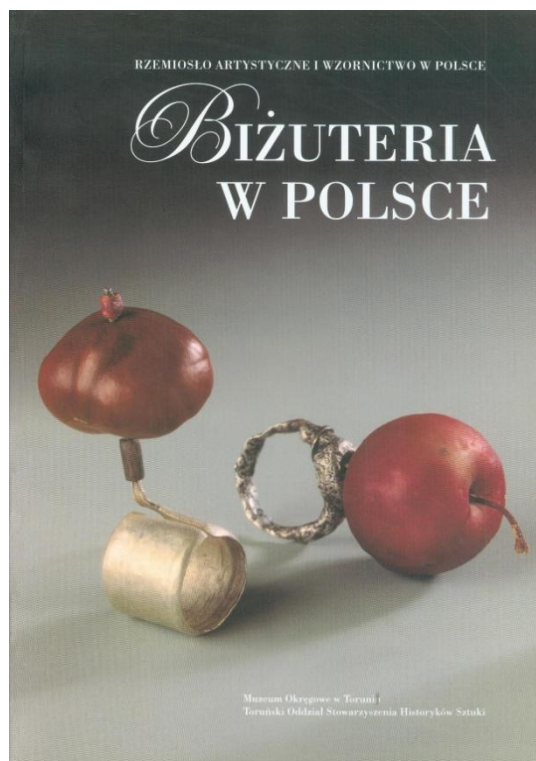
Jeszcze odnośnie do (wymownej) statystyki. Podczas piętnastu edycji konferencji (2000-2014) wysłuchaliśmy około 250 referatów przygotowanych przez liczne grono Autorów. Ponieważ trudno już zliczyć..., pozostaniemy przy liczbach dotyczących ośmiu sesji biżuteryjnych: 77 Autorów przedstawiło ponad 170 wystąpień. Nasi wierni uczestnicy i najświetniejsi Autorzy, pracujący na markę biżuteryjnych konferencji, to: Magdalena Piwocka i Dariusz Nowacki, Renata Sobczak-Jaskulska, Sławomir Fijałkowski, Ewa Letkiewicz, Jacek A. Rochacki, Małgorzata Szuman-Gorczyca. Nie sposób wymienić wszystkich – Ich nazwiska (i teksty) znajdziecie Państwo w tomach posesyjnych (informacja o zawartości tomów niżej). Zapraszam do lektury oraz na kolejne biżuteryjne spotkanie w Gdańsku, w marcu 2016 roku (szczegóły w stosownym czasie na: www.shs.torun.pl).

Czy było warto? Niech ocenią uczestnicy i czytelnicy – zarówno ci interesujący się dawnymi klejnotami, jak i biżuterią współczesną. Cieszę się, że konferencje i publikacje Stowarzyszenia Historyków Sztuki zostały dostrzeżone w projekcie Galerii Sztuki w Legnicy, który ma służyć usystematyzowaniu wiedzy o współczesnej polskiej sztuce złotniczej i jej przemianach po 1945 roku.

W podsumowaniu chciałabym zacytować fragment z recenzji projektu. *Jako muzealniczka i historyk sztuki dawnej cieszę się, że podjęta została systematyczna i kompleksowa praca dotycząca współczesnej polskiej biżuterii artystycznej. Choć wciąż wiele pracy przed nami. Jednocześnie żałuję, że równolegle nie podjęto pracy, w analogicznym trybie, nad opracowaniem dawnej biżuterii w Polsce. Stowarzyszenie Historyków Sztuki próbuje dążyć do tego ideału metodą małych kroków, ale potencjał nie ten... Myśląc życzeniowo – **takie dwa kompleksowe projekty powinny doprowadzić do powstania „podręcznikowych” opracowań (książki, portale, baza danych) na temat: klejnotów w dawnej Polsce oraz polskiej biżuterii artystycznej (tu już początek uczyniono). Tego rodzaju programowa podstawa powinna służyć edukacji studentów – zarówno artystów, jak i historyków sztuki i kultury. Jako że historia biżuterii jest doskonałym instrumentem służącym badaniom historycznym, powinna zyskać rangę nauki pomocniczej historii.***

**Wydawnictwa posesyjne Toruńskiego Oddziału
Stowarzyszenia Historyków Sztuki**

Bizuteria w Polsce, Toruń 2001

SPIS TREŚCI:

Wstęp (Michał Woźniak)

Irena Huml, *Śladami dawnej biżuterii*

Michał Gradowski, *Terminologia biżuterii*

Leszek Mudziejewski, *Kamienie jubilerskie w biżuterii dawnej i współczesnej*

Elżbieta Gajewska-Prorok, *Skarb złotych ozdób ze Środy Śląskiej*

Renata Sobczak-Jaskulska, *Bizuteria w tak zwanej „koronie królowej Jadwigi” z kościoła pw. Bożego Ciała w Poznaniu*

Ewa Letkiewicz, *Klejnoty renesansowe w Polsce. Zarys faktografii zabytków związanych z domami panującymi w Polsce w latach 1506 do około 1600.*

Antoni R. Chodyński, *Klejnoty i biżuteria w inwentarzach gdańskich i na wyprzedażach mienia w XVI-XVIII wieku*

Ewa Barylewska-Szymańska, *W kręgu rodziny, przyjaciół i zakochanych. Bizuteria sentymentalna i romantyczna funkcjonująca w Polsce w drugiej połowie XVIII i w XIX wieku*

Elżbieta Piwocka, *Zbiór biżuterii patriotycznej Muzeum Historycznego Miasta Stołecznego Warszawy. Problemy datowania i atrybucji*

Małgorzata Szuman-Gorczyca, *Bizuteria XIX wieku w zbiorach Muzeum Okręgowego w Koninie*

Anna Sieradzka, *Bizuteria polskiego Art Dèco – europejskość i swojskość (na przykładzie twórczości Józefa Fajngolda i Henryka Grunwalda)*

Agnieszka Kasprzak-Miler, *Polska bizuteria artystyczna z lat 1945-1950*

Jacek A. Rochacki, *Ewolucja technologiczna i jej wpływ na wyraz polskiego złotnictwa artystycznego po drugiej wojnie światowej*

Sławomir Fijałkowski, *Współczesna sztuka złotnicza w Polsce i w Europie – różnice i podobieństwa*

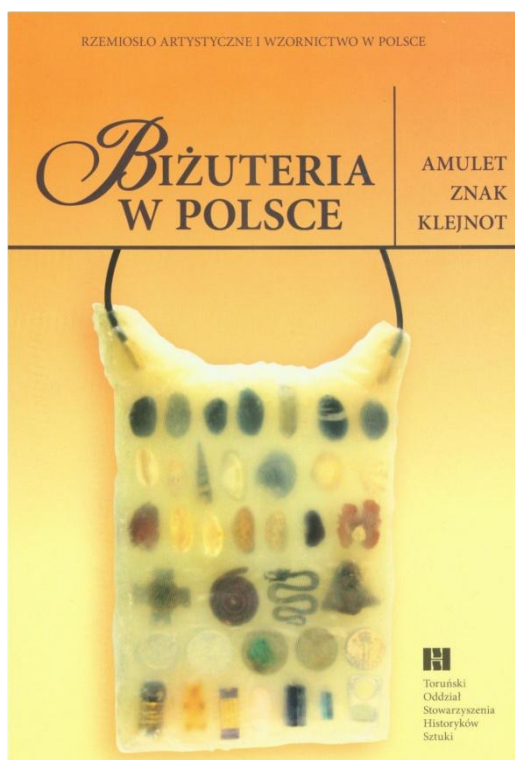
Katarzyna Witas, *Lena Kowalewicz-Wegner – artystka, pedagog, teoretyk*

Andrzej Szadkowski, *Inspiracje kursowych i dyplomowych prac studenckich bizuterii artystycznej w Pracowni Projektowania Bizuterii i Galanterii Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi*

Katarzyna Kluczajd, *Zamiast zakończenia*

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych

Amulet – znak – klejnot. Bizuteria w Polsce, Toruń 2003

SPIS TREŚCI:

Wstęp (Katarzyna Kluczajd)

Magdalena Piwocka, Dariusz Nowacki, *Jedność Europy widziana poprzez manierystyczne klejnoty*

Michał Woźniak, *Wzory złotnicze Erazma Kamyna*

Magdalena Piwocka, *O trzech kameach z portretami Zygmunta Augusta*

Ewa Letkiewicz, *Klejnoty magiczne. O apotropaicznych i leczniczych właściwościach klejnotów w czasach Jagiellonów i Wazów*

Renata Sobczak-Jaskulska, *Biżuteria dewocyjno-magiczna w zbiorach Muzeum Sztuk Użytkowych, Oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu*

Anna Sieradzka, *Biżuteria Polek w końcu XVI i w XVII wieku w świetle ówczesnej ikonografii portretowej*

Alicja Saar-Kozłowska, *Klejnoty Anny Wazówny w jej wizerunku nagrobnym w Toruniu*

Paweł Obłoz, *Biżuteria do męskiego stroju narodowego*

Elżbieta Wróblewska, *Niezwykły zbiór klamer z wraka statku W-32 General Carleton w Centralnym Muzeum Morskim w Gdańsku*

Sławomir Chmielewski, *Polska biżuteria patriotyczna i problem komunikacji interpersonalnej*

Barbara Dolczewska, Zygmunt Dolczewski, *Oblubienica Ojczyzny, czyli biżuteria patriotyczna z Kórnika*

Marek Budziarek, *„Precjoza” z getta łódzkiego*

Irena Huml, *Imago Artis – krakowskie zwierciadło sztuki*

Krzysztof Dunajewski, *Stefan Płużański – projektant biżuterii*

Jacek A. Rochacki, *Relacje pomiędzy sferą twórczą a wykonawczą we współczesnym polskim złotnictwie artystycznym*

Sławomir Fijałkowski, *Wzornictwo polskiej biżuterii, czyli krótka historia czegoś, co nie istnieje*

Krzysztof Nowakowski, *Srebrne fascynacje. Kolekcja srebra współczesnego ze zbiorów Muzeum Miedzi w Legnicy*

Katarzyna Kwiatkowska, *Recepcja wzornictwa Städtische Bernstein Manufaktur Königsberg w wyrobach bursztynowych warsztatów powojennych*

Wiesław Gierłowski, *Twórczość artystyczna pomorskich bursztynników w latach 1945-1995*

Barbara Pokorska, *Biżuteria azjatycka w Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie*

Sławomir Safarzyński, *Współczesne metody konserwacji srebrnej biżuterii*

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych

Treści, teksty, przesłania. Biżuteria w Polsce, Toruń 2006

SPIS TREŚCI:

Wstęp (Katarzyna Kluczajd)

Ewa Letkiewicz, *Polskie klejnoty koronacyjne. Rekonstrukcja wirtualna*

Jerzy Żmudziński, *Ozdoby stroju i elementy jubilerskie w krakowskim złotnictwie epoki gotyku. Przegląd zabytków*

Krzysztof M. Kowalski, *Gotyckie pierścienie z inskrypcjami odkryte w Gdańsku i jego okolicach*

Andrzej Gulczyński, *Annulus episcopalis. Zarys problematyki ikonograficzno- i archeologiczno-prawnej*

Michał Myśliński, *„Regestr y Taxa Kleinotow Rzeczypospolitey”. (Skarbiec Koronny w 1673 roku)*

Jarosław Dumanowski, *Przepych i tezauryzacja. Biżuteria w inwentarzach ruchomości szlachty wielkopolskiej w XVIII wieku*

Anna Sieradzka, *Krytykowane klejnoty. Biżuteria Polek w świetle literatury satyrycznej XVI-XVII wieku*

Barbara Dolczewska, Zygmunta Dolczewski, *Staropolska biżuteria w zbiorach kórnickich*

Magdalena Piwocka, Dariusz Nowacki, *Klejnoty dewocyjne w zbiorach wawelskich – nowe nabytki*

Renata Sobczak-Jaskulska, *Wielkopolski skarbczyk A. D. 1928. Biżuteria od 2. połowy XVI wieku do roku 1928 w koronach cudownego obrazu Matki Boskiej z Dzieciątkiem w kościele oo. filipinów w Gostyniu*

Małgorzata Szuman-Gorczyca, *Włosy jako materiał do wyrobu biżuterii i pamiątek sentymentalnych*

Jan J. Dreścik, „*Od zwątpiałości do najpiękniejszej otuchy*”. *Pamiątka żałoby narodowej z 1809 roku*

Antoni R. Chodyński, *Proces stulecia o klejnoty węgierskie i rodowe skarby Męcińskich w 1. połowie XIX w. w Warszawie*

Monika Paś, *Bransoleta Jadwigi Łuszczewskiej Deotymy w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie*

Sławomir Fijałkowski, *Biżuteria – sztuka komunikacji*

Jacek A. Rochacki, *O młotkach złotniczych*

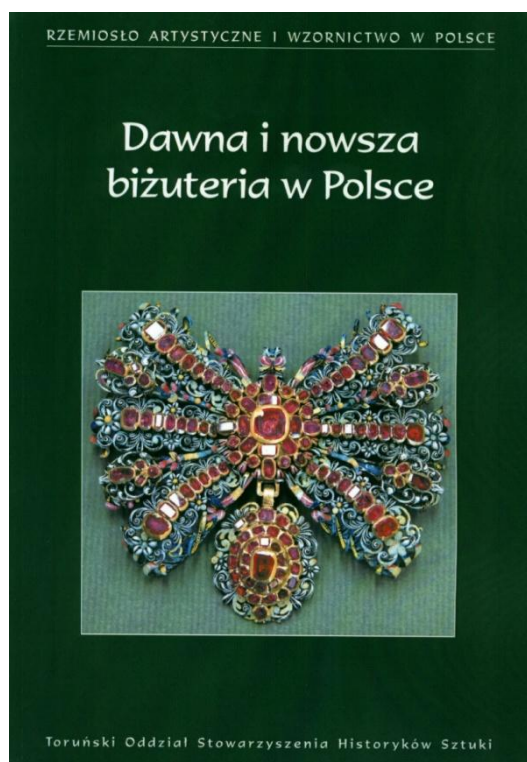
Cezary Łutowicz, *Krzemień pasiasty – w zarysie*

Krzysztof Dunajewski, *Znaczenie firmy Thompson International w Polsce – jej nowatorstwo w zakresie projektowania i produkcji biżuterii w Polsce w latach 1981-2004*

Jerzy Łojko, Paulina Wojtyniak, *Złotnictwo wielkopolskie XV-XVIII wieku. Materiały źródłowe*

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych

Dawna i nowsza biżuteria w Polsce, Toruń 2008

SPIS TREŚCI:

Wstęp (Katarzyna Kluczajd)

Alicja Saar-Kozłowska, *Symbolika perły*

Jacek A. Rochacki, *Techniki zdobnicze na powierzchniach płaskich stosowane w starym złotnictwie*

Sławomir Fijałkowski, *Ekstraspekcja – nowa metodologia projektowania (nie tylko biżuterii)*

Ewa Letkiewicz, *Korona w Polsce i inne insygnia władzy. Stan i perspektywy badań*

Barbara Dolczewska, Zygmunt Dolczewski, *Średniowieczna biżuteria w zbiorach kórnickich*

Jerzy Żmudziński, *Czy Anna Jagiellonka ufundowała koronę do obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej?*

Magdalena Piwocka, *Ze studiów nad klejnotami królowej Bony*

Karolina Wojteczek, *Pierścienie z prywatnej kolekcji JZ – forma i symbolika*

Krzysztof M. Kowalski, *Renesansowe sygnety z metalowymi typarami*

Małgorzata Szuman-Gorczyca, *Najstarsze wyroby z kolekcji biżuterii Muzeum Okręgowego w Koninie*

Danuta Szewczyk-Prokurat, *Zespół biżuterii na monstrancji ze Skarbca Archikatedry w Lublinie*

Piotr Cieciora, *Spinka góralska – turkmeński amulet?*

Dariusz Nowacki, *Biżuteria z salonu Pani Czapskiej*

Grażyna Stojak, *Biżuteria na starej fotografii – na przykładzie fotografii portretowej z przełomu XIX i XX wieku*

Izabela Prokopczuk-Runowska, *Biżuteria patriotyczna w zbiorach Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie*

Dorota Zahel, *Biżuteria patriotyczna i pamiątkowa z okresu I wojny światowej w zbiorach Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej*

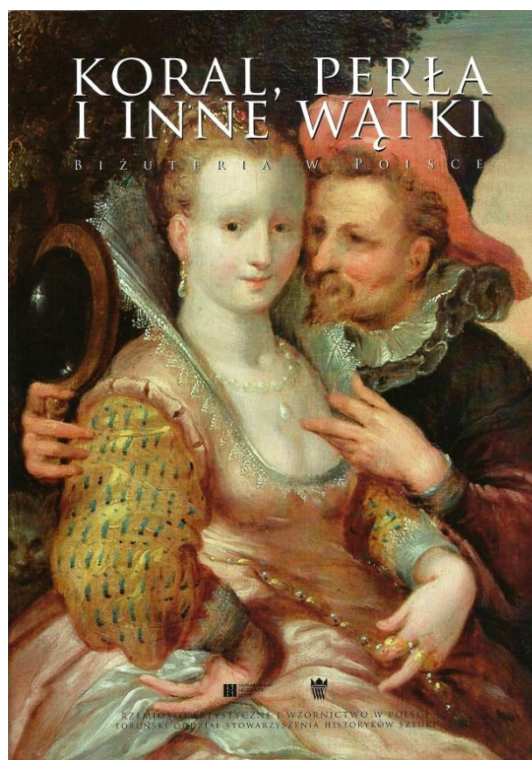
Renata Sobczak-Jaskulska, *Projekty jubilerskie z archiwum Szulców*

Irena Huml, *Poetyka projektów biżuterii i poezja Jolanty Ołdachowskiej-Ryby*

Wybrana literatura (od roku 2000). Ozdoby ciała i stroju, dawne klejnoty i nowoczesna biżuteria (oprac. Katarzyna Kluczajd)

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych

Koral, perła i inne wątki. Biżuteria w Polsce, Warszawa 2010

SPIS TREŚCI:

Wstęp (Paweł Jaskanis)

Jubileuszowe wprowadzenie (Katarzyna Kluczajd)

Ewa Mianowska, *Symboliczne znaczenie perłowych dekoracji w ubiorach koronacyjnych*

Beata Purc-Stępniak, *Perły i korale – kosztowny dodatek czy istotny motyw w gabinecie ze sztuką i w malarstwie XVII wieku*

Alicja Saar-Kozłowska, *Perła wobec idei vanitas*

Jan J. Dreścik, *Złoto, emalia, perły. „Taktowny” zegarek Anny Sapieżyny*

Renata Adamowicz, *Kabinet z bursztynu i macicy perłowej - nowy zabytek w Muzeum Bursztynu w Gdańsku*

Anna U. Zaręba, *Historyczne i współczesne metody imitowania pereł i koralu*

Marta Kłak-Ambrożkiewicz, *Koral i perła w twórczości i kolekcji Jana Matejki*

Antoni R. Chodyński, *Koralowe „eldorado” wysp śródziemnomorskich (Korsyka, Sardynia, Sycylia) w źródłach krzyżackich, szlacheckich i mieszczańskich oraz w dziełach sztuki XV-XVIII wieku*

Małgorzata Szuman-Gorczyca, *Biżuteria z korałem w zbiorach Muzeum Okręgowego w Koninie*

Joanna Minksztym, *A „...z jarmarku najpiękniejszych koralików sznur...” Symbolika i funkcja biżuterii koralowej w polskiej kulturze ludowej i popularnej (XIX-XXI w.)*

Jacek A. Rochacki, *Traktat o sztuce złotniczej Benvenuto Celliniego – jego historia i znaczenie*

Barbara Dolczewska, Zygmunt Dolczewski, *Bizuteria z grobu dziekana Pradela (XIV w.)*

Magdalena Piwocka, Dariusz Nowacki, *O kilku manierystycznych klejnotach na światowym rynku antykwarycznym*

Jerzy Żmudziński, *Kardynał, klejnoty i kasztelanowa, czyli o roli bizuterii w życiu osobistym i działalności politycznej prymasa Michała Stefana Radziejowskiego (1645-1705)*

Anna Saratowicz-Dudyńska, *Pierścienie Stanisława Augusta Poniatowskiego w świetle archiwaliów*

Katarzyna Męczyńska, Renata Sobczak-Jaskulska, *Działalność poznańskiej firmy W. Szulc w okresie międzywojennym*

Ewa Bromberkowska, *Mamert Celmiński. Nie tylko bizuteria*

Piotr Cieciura, *Piętnaście lat Pracowni Projektowania Bizuterii w Wyższej Szkole Sztuki i Projektowania w Łodzi*

Michał Woźniak, *Authentico: Międzynarodowy program badawczy dotyczący autentyczności zabytkowych przedmiotów metalowych (złota bizuteria, srebrne wyroby korpusowe, brązowe statuetki)*

Maria Śliwińska, Alicja Saar-Kozłowska, *Promocja polskich muzeów w Europie za pośrednictwem projektu europejskiego Athena*

Katarzyna Kluczajd, *Projekt „Rzemiosło artystyczne i wzornictwo w Polsce” - już 10 lat*

Wojciech Lipowicz, *Wspomnienie o Zygmuncie Dolczewskim*

Bibliografia Zygmunta Dolczewskiego

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych

O biżuterii w Polsce, Toruń 2012

SPIS TREŚCI:

Wstęp (Katarzyna Kluczajd)

Dariusz Nowacki, *Manierystyczny naszyjnik – nowy nabytek Zamku Królewskiego na Wawelu*

Dorota Zahel, *Biżuteria Marcina Krasickiego wojewody podolskiego, w świetle „Rejestru...” i „Inwentarza ruchomych rzeczy...”*

Ewa Letkiewicz, *Osiemnastowieczne wzorniki klejnotów w Europie*

Jacek A. Rochacki, *Przydatność dawnego warsztatu złotniczego w pracy konserwatorów, muzealników i historyków sztuki złotniczej*

Anna Sieradzka, *„Brylanty tylko od męża!” Normy dotyczące noszenia biżuterii w świetle kodeksów obyczajowych wydawanych na ziemiach polskich w 2. połowie XIX i 1. połowie XX wieku*

Renata Sobczak-Jaskulska, *Prawosławna biżuteria dewocyjna w zbiorach Muzeum Sztuk Użytkowych, Oddziale Muzeum Narodowego w Poznaniu*

Małgorzata Szuman-Gorczyca, *Biżuteria patriotyczna a sprawa polska*

Jan J. Dreścik, *„Ta nie czarna się przędzie...” Przyczynek do historii biżuterii patriotycznej*

Izabela Prokopczuk-Runowska, *Ozdoby z okopów. Biżuteria aluminiowa nie tylko z I wojny światowej (na podstawie zbiorów Muzeum Wojska polskiego w Warszawie)*

Ewa Bromberkowska-Jaros, *Pracownia Metalu warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych w okresie międzywojennym (1926-1939)*

Cezary Łutowicz, *Sandomierskie Warsztaty Złotnicze „Krzemień pasiasty – kamień optymizmu”*

Bożena Wódz, *Sandomierska sztuka złotnicza – powrót do tradycji*

Renata Adamowicz, *Twórczość Marii i Pawła Fietkiewiczów*

Barbara Dolczewska, Maria T. Michałowska-Barłóg, *Unikatowa biżuteria artystyczna Marii i Ryszarda Kulmów*

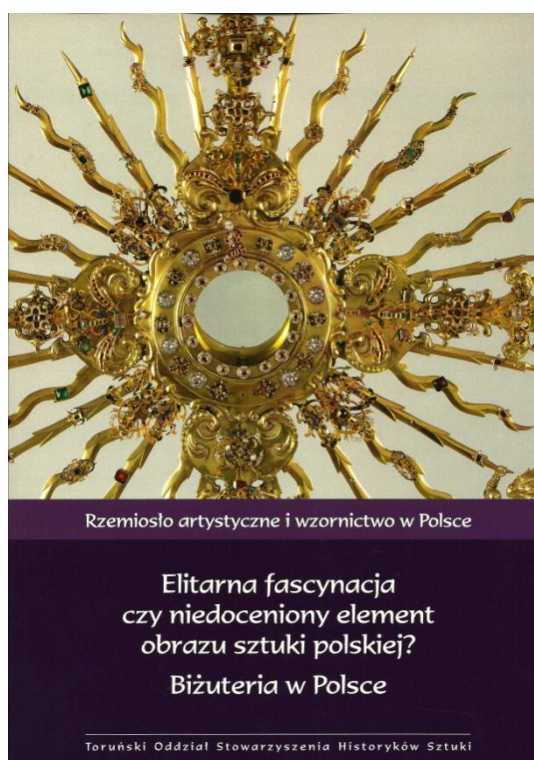
Sławomir Fijałkowski, *Trendhunting i bursztyn*

Joanna Minksztym, *Ałtyny i mahmudy. Kolekcja biżuterii bałkańskiej Muzeum Etnograficznego w Poznaniu*

Program konferencji

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych

Elitarna fascynacja czy niedoceniony element obrazu sztuki polskiej. Biżuteria w Polsce, Toruń 2013

SPIS TREŚCI:

Jacek Kriegseisen, *Michał Gradowski – 60 lat badań nad dawnym złotnictwem*

Dariusz Nowacki, Magdalena Piwocka, *Elitarna fascynacja czy niedoceniony element obrazu sztuki polskiej. Nie tylko o pożytkach z cyklu sesji „Biżuteria w Polsce”*

Magdalena Piwocka, *Powrót do klejnotów z historyczną metryką*

Danuta Szewczyk-Prokurat, *Zespół biżuterii na monstrancji z klasztoru Ojców Dominikanów w Lublinie*

Anna Sypek, *Trzy nowożytnie klejnoty dewocyjne ze skarbca jasnogórskiego*

Anna Saratowicz-Dudyńska, *Wspomnienie królewskiej łaskawości. Klejnoty rozdawane przez Stanisława Augusta w czasie podróży do Grodna w 1784 roku (w świetle źródeł), część 1: Warszawa – Pińsk*

Ewa Letkiewicz, *Dawne oprawy kamieni i sposoby łączenia kamieni z metalem*

Jacek Rochacki, *Dziura w całym, czyli kilka uwag na temat powstawania i reperacji dziur i pęknięć w obiektach srebrnych*

Renata Sobczak-Jaskulska, *Klejnoty Muzeum Sztuk Użytkowych, Oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu*

Dorota Zahel, *Bizuteria dewocyjna w zbiorach Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu - wybrane przykłady*

Małgorzata Szuman-Gorczyca, *Bizuteria 1. połowy XIX w. w zbiorach Muzeum Okręgowego w Koninie*

Antoni R. Chodyński, *Zegarki kieszonkowe i dewizki – ozdoby ubioru męskiego*

Izabela Prokopczuk-Runowska, Ewa Wartalska, *Symbole niepodległościowe w sztuce złotniczej. Działalność emisyjna Naczelnego Komitetu Narodowego w latach 1914-1917*

Mariusz Pajączkowski, *O trzech cyklach wystawienniczych Stowarzyszenia Twórców Form Złotniczych w ramach działań promujących i propagujących sztukę złotniczą*

Sławomir Fijałkowski, *Tu i teraz – o awangardowym wizerunku bursztynu. Affluenza – obiecując początek końca pandemii*

Joanna Minksztym, *„Nihil novi...” Bransolety prokreacyjne – studium przypadku*

Karolina Krzywicka, *Tradycyjna biżuteria turkmeńska*

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych

Od klejnotów królewskich po biżuterię ubogą. O biżuterii w Polsce, (w przygotowaniu)

SPIS TREŚCI:

Anna Frąckiewicz, *O biżuterii ubogiej*

Ewa Letkiewicz, *Bizuteria z plastiku*

Anna Wiszniewska, *Dzieje Wytwórni Wyrobów Jubilerskich Warmet w świetle badań archiwalnych*

Marta Andrzejczak, *Bizuteria szkoły Cezarego Łutowicza*

Sławomir Fijałkowski, *Projektowanie biżuterii na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku 2008-2013*

Joanna Minksztym, *Pasy z karneolami – tajemniczy element kultury bałkańskiej*

Małgorzata Szuman-Gorczyca, *Zbiory biżuterii z kolekcji gołuchowskiej*

Agata Lipczik, *Dziewiętnastowieczna biżuteria zdobiona kameami w polskich zbiorach*

Marta Dąbrowska, *Biżuteria księżnej pszczyńskiej Marii Teresy Oliwii Cornwallis-West Hochberg von Pless*

Magdalena Piwocka, Dariusz Nowacki, *O skrzyneczce Jadwigi Jagiellonki kilka uwag i spostrzeżeń*

Anna Saratowicz-Dudyńska, *Wspomnienie królewskiej łaskawości. Klejnoty rozdawane przez Stanisława Augusta w drodze do Grodna w 1784 roku w świetle źródeł. Część 2: Nieśwież – Grodno*

Barbara Dolczewska, *Pierścienie i bransoletki w poznańskich inwentarzach mieszczańskich z lat 1528-1635*

Anna Sypek, *Czego nie ma na sukienkach obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej? O kilku siedemnastowiecznych klejnotach z gablot skarbcza jasnogórskiego*

Danuta Szewczyk-Prokurat, *Siedemnastowieczne klejnoty z przedstawieniami Arma Christi – „ostańce” zapoznanej techniki jubilerskiej*

Dorota Zahel, *Biżuteria męska w zbiorach Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej*

Renata Sobczak-Jaskulska, *„Tykające klejnoty” Muzeum Sztuk Użytkowych, Oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu*

Renata Adamowicz, *Bursztynowe Art Déco ze zbiorów Muzeum Bursztynu, Oddziału Muzeum Historycznego Miasta Gdańska*

Ewa Wartalska, Izabela Prokopczuk-Runowska, *Odbicie nastrojów społecznych i wydarzeń w biżuterii i znaczkach pamiątkowych na terenie Królestwa Polskiego w latach I wojny światowej*

Indeks osób, Indeks nazw geograficznych